

Návrh hodnotící komise pro habilitační řízení

Masarykova universita
Fakulta filosofická

Obor OBECNÁ A DIACHRONNÍ LINGVISTIKA

Uchazeč Mgr. **Christophe Gérard L. Cusimano**, Ph.D.
Pracoviště Masarykova universita – Fakulta filosofická
Ústav románských jazyků a literatur

Složení komise

Předseda prof. PhDr. Jaroslav Hroch, CSc.

Masarykova universita – Fakulta sociálních studií, Brno

Členové doc. PhDr. Eva Klímová, Ph.D.

Slezská universita – Fakulta filosoficko-přírodovědecká, Opava

doc. RNDr. Vladimír Petkevič, CSc.

Karlova universita – Fakulta filosofická, Praha

doc. PhDr. Jan Radimský, Ph.D.

Jihočeská universita – Fakulta filosofická, České Budějovice

doc. RNDr. Tomáš Hoskovec, CSc.

Masarykova universita – Fakulta filosofická, Brno

Hodnotící komise pro habilitační řízení Mgr. Christopa Gérarda L. Cusimana, Ph.D., byla ve složení výše uvedeném ustanovena a schválena vědeckou radou FF MU a následně jmenována děkanem FF MU dne 15. října 2015. Tato komise se shoduje s komisí, již schválila vědecká rada 30. ledna 2014 a jmenoval děkan 20. února 2014 pro obor OBECNÁ JAZYKOVĚDA. Obor obecná jazykověda, v němž bylo habilitační řízení Christopa Cusimana zahájeno, byl při reakreditaci přejmenován; náplň a zaměření zůstaly stejné, zdůraznil se diachronický rozměr: takové pojetí je habilitandovu bádání blízké.

Hodnotící komise se sešla 26. X 2015 a konstatovala, že změna názvu akreditačního oboru na OBECNÁ A DIACHRONNÍ LINGVISTIKA nemá vliv ani na badatelské a pedagogické zaměření, ani na skutečnosti u kandidáta posuzované. Ze strany kandidátovy mezitím dále narostly sledované ukazatele: Christophe Cusimano získal ve Francii «habilitation à diriger les recherches» a nakladatelství Peter Lang (Frankfurt am Main 2015) mu vydalo práci *Le Sens en mouvement. Études de sémantique interprétative* (136 stran), což je v jeho případě již třetí samostatná knižní publikace v zahraničí.

Za těchto okolností komise na svém zasedání 26. X 2015 :

- vzala na vědomí obsah a potvrdila platnost všech zápisů z předchozích jednání (26. III, 11. IX a 21. X 2014), jež vedla jako komise pro obor obecná jazykověda;
- vzala na vědomí a přijala veškerou dokumentaci v přílohách k habilitačnímu řízení;
- konstatovala, že uchazeč předložil v úplnosti všechny doklady o své dosavadní vědecko-výzkumné, přednáškové a pedagogické činnosti. Tyto doklady a přiložený seznam publikací i citačních ohlasů poskytují dostatečný obraz pro zhodnocení uchazečových aktivit v rámci habilitačního řízení a prokazují, že habilitand splňuje kritéria Masarykovy university pro ono řízení jak kvantitativně, tak kvalitativně;
- konstatovala, že nedošlo ke změně předloženého habilitačního spisu, a proto přijala již dříve zadané a dodané posudky. Posudky vypracovali dva odborníci zahraniční a jeden tuzemský: François Rastier, directeur de recherche [vedoucí vědecký pracovník], emeritní profesor Institut national des langues et civilisations orientales, Paříž; Driss Ablali, profes-

seur des universités, Université de Lorraine, Metz; Ondřej Pešek, docent romanistiky, Jihočeská universita, České Budějovice. Všichni tři posuzovatelé se jednoznačně shodují, že práce je na vysoké odborné úrovni a plně vyhovuje požadavkům habilitačního řízení (posudky i s překladem jsou k dispozici);

- potvrdila platnost a schválila hodnocení uchazečovy přednášky pro odbornou veřejnost. Tu vykonal 17.června 2013 v Pražském lingvistickém kroužku pod názvem « Les articles en français font-ils système ? Perspectives théorique et didactique » [Je ve francouzských členech systém? Pohled teoretický a didaktický]; zúčastnili se jí čtyři členové hodnotící komise: Klímová, Petkevič, Radimský, Hoskovec (zápis je k dispozici). Komise konstatovala, že přednáška je zcela relevantní pro nově akreditovaný obor a že kandidát prokázal dostatečnou vědeckou i pedagogickou způsobilost, jaká se standardně požaduje v oboru obecná a diachronní lingvistika;

- výslovně potvrdila volbu tematu kandidátovy přednášky před vědeckou radou ze tří temat, jež předložil:

a) *Kafka*, un nom d'auteur comme un autre ? Réflexions sémantiques sur les adjectifs et adverbies dérivés de *Kafka* en français et en anglais [*Kafka*, jméno jako každé jiné? Sémantické zamyšlení nad adjektivními a adverbialními odvozeninami od jména *Kafka* v angličtině a francouzštině];

b) Figement et défigement en synchronie dynamique, ou pourquoi les défigements se figent. L'exemple de *commerce inéquitable*, *unfaire trade*, et *nespravedlivý obchod* [Automatizace a aktualizace v dynamické synchronii, aneb proč se aktualizované výrazy znovu automatizují. Na příkladu *commerce inéquitable*, *unfaire trade* a *nespravedlivý obchod*];

c) Comment la sémantique interprétative de François Rastier peut-elle contribuer à une relecture des fatrasies d'Arras du XIIIe siècle ? [Jak může interpretativní sémantika François Rastiera přispět k novému čtení starofrancouzských absurdních básní ze XIII století?]

Z kandidátových návrhů bylo vybráno c, starofrancouzské absurdní básně, jako tema pro danou příležitost nejprínosnější a nejzajímavější.

Komise se rozhodla zdůraznit skutečnost uvedenou v závěrečném návrhu, jež vypracovala jako komise předchozího oboru. Měla totiž tehdy k dispozici též materiály pro kandidátovo paralelně vedené habilitační řízení ve Francii na Université de Lorraine v Metách. Při něm kandidát předkládal stejný habilitační spis jako v nynějším řízení českém, tedy *Sémantique contemporaine. Du sème au thème*, zároveň však předkládal podrobně rozpracovaný projekt (80 stran) práce budoucí. Z členů české hodnotící komise se francouzského řízení zúčastnil Tomáš Hoskovec — a shodou okolností byl jmenován předsedou poroty při závěrečné obhajobě 11.XII 2014 (je k dispozici podrobný zápis, jež pořídil ve francouzštině). Francouzské řízení proběhlo úspěšně a Christophe Cusimano získal « habilitation à diriger les recherches », čili oprávnění samostatně řídit vědeckou práci, a to v oboru « sciences du langage, linguistique et phonétique générales », čili vědy o jazyce, obecná lingvistika a obecná fonetika; jde tedy o obor v podstatě shodný s oborem habilitačního řízení českého.

Projekt budoucí monografie, jež kandidát ve francouzském řízení předkládal, zaujal mezinárodní nakladatelství Peter Lang v Bernu; i to svědčí o ohlasu kandidátovy již získané habilitace. Ona monografie nyní vyšla: *Le sens en mouvement. Études de sémantique interprétative* (2015); to svědčí o kandidátově mimořádné píli.

.....

HODNOCENÍ VĚDECKÉ KVALITY UCHAZEČE

Pro posouzení uchazeče nutno nejprve vytknout, že Christophe Cusimano je silná a zajímavá osobnost. Ve Francii, kde se narodil, vystudoval (Aix-en-Provence, Metz) zprvu lingvistiku ve spojení s informatikou, později se zaměřil na sémantiku, již chápe nikoliv jako logicko-

formální modelování, nýbrž jako diskursivní a interaktivní proces, který se děje v textu. Jeho doktorská disertace (obhájena 2007) vyšla přepracována ve významném nakladatelství, což ve Francii zdaleka není obvyklé. Úspěch s disertací však ani ve Francii nezaručuje pracovní uplatnění, a Christophe Cusimano proto odjel do světa, což mezi Francouzi jeho stavu a generace rovněž není obvyklé. Učil francouzštinu na Kyperské universitě; sám na místě studoval jazykovou situaci ve zvláštních kulturně-historických podmínkách (Indie, Brazílie); neváhal přihlásit se do konkursu vypsaného Masarykovou universitou, a když jej vyhrál, usadil se v Česku i se svou ženou (a nyní v naší zemi, která se stala též jejich, vychovávají tři děti); stejně tak ovšem neváhal odpovědět na výzvu Chorvatské grantové agentury, v níž nyní působí jako zahraniční expert. Jako odborný asistent Masarykovy university intenzivně využíval institucionálních nabídek pro krátkodobé výukové pobyty ve Francii, což mu zajistilo dostatečnou přítomnost i v rodné zemi a nakonec umožnilo podat též francouzskou habilitaci.

Při intenzitě výše popsaného vnějšího badatelského života obzvláště vynikne intenzita jeho života vnitřního. Christophe Cusimano má ve svých 36 letech tři knižní monografie vydané v prestižních zahraničních nakladatelstvích (2008 Harmattan; 2012 Presses de l'université Paris-Sorbonne; 2015 Peter Lang) a druhá z nich brzy vyjde též v chorvatském překladu; má již habilitaci francouzskou (úspěšně obhájeno 11. prosince 2014) a je v habilitačním řízení českém; publikuje na nejruznějších forech evropských — a zároveň slouží vědeckým publikacím a vědeckým aktivitám různě po Evropě (třeba jako koordinátor rubriky « saussurismes et sémiotiques » v internetovém časopise *Texto !*, či jako organizátor brněnské konference *Société internationale de linguistique fonctionnelle*).

Nejdůležitější pak je, že Christophe Cusimano má na prahu zralosti jasně formulovaný a argumentačně odůvodněný badatelský program, jenž není mejnstrímový, zato však je nosný: je povahy funkčně-strukturální, přestože autor z důvodů osobně historických to může nazývat jinak, a je plně poučený soudobým stavem vědy.

Závěr. Vědecká kvalifikace Christopa Cusimana plně **vyhovuje** požadavkům standardně kladeným na uchazeče v rámci habilitačního řízení v oboru obecná a diachronní lingvistika na Masarykově universitě.

HODNOCENÍ PEDAGOGICKÉ ZPŮSOBILOSTI UCHAZEČE

Uchazeč sám zdůrazňuje, jak moc k jeho badatelskému rozvoji přispěla výuka, a připomíná slova svého oblíbeného učitele Christiana Touratiera: « sans enseignement, pas de recherche et pas de recherche sans enseignement » [bez výuky nelze zkoumat a bez výzkumu nelze učit]; osud ho donutil učit též věci, které nestudoval (třeba literaturu), což ho vždy zpětně obohatilo (takže například nyní svrchovaně sémanticky rozebírá i literární díla). Učil intenzivně v různých prostředích (Francie, Kypr, Česko) a učí francouzštinu v systémové konfrontaci s jinými jazyky (nejm s češtinou). Pro svou výuku vytvořil již dvě učebnice (především jeho *Cahier pratique de syntaxe française*, cvičebnice větného rozboru, předvádí promyšlenou a i pro češtinu inspirativní syntaktickou teorii) a zároveň se staví proti obsoletním konceptům, jež jsou ve výuce francouzskému jazyku dosud běžné (viz článek *En finir avec les faux sujets syntaxiques ? Zbavíme se neexistujících podmětů?*): jeho intenzivní pedagogická činnost je tedy nejen reflektovaná, ale též angažovaná.

Závěr. Pedagogická způsobilost Christopa Cusimana plně **vyhovuje** požadavkům standardně kladeným na uchazeče v rámci habilitačního řízení v oboru obecná a diachronní lingvistika na Masarykově universitě.

HODNOCENÍ HABILITAČNÍ PRÁCE UCHAZEČOVY

Jako habilitační spis uchazeč předložil svou knihu *Sémantique contemporaine. Du sème au thème* [Soudobá sémantika. Od sématu k tematú]: 204 strany, Presses de l'université Paris-Sorbonne, Paříž 2012; vydáno v řadě «lingvistické studie», vyšlo za spoluúčasti Masarykovy university. Za oponenty byli určeni: François Rastier, zakladatel školy interpretativní sémantiky, z níž autor vychází (a vůči níž se chová značně samostatně); Driss Ablali, představitel soudobého francouzského návratu ke strukturalismu, kterýžto návrat z místních historických důvodů dává přednost názvu «les saussurismes» (takto v plurálu); Ondřej Pešek, odborník na textovou lingvistiku a znalec francouzské sémantické tradice. Všechny posudky se shodují, že práce je odborně na výši a plně vyhovuje požadavkům kladeným na práci habilitační, což se samozřejmě nevylučuje s tím, že posuzovatelé měli v jednotlivostech věcné připomínky, povýtce povahy «bylo by žádoucí, aby autor rozpracoval ten a onen aspekt». Jelikož Christophe Cusimano podal stejnou práci i ve svém habilitačním řízení francouzském, dodejme, že všichni tři oponenti z českého řízení byli přizváni též do habilitační komise francouzské a že práci navíc oponovali Guy Achard-Bayle, odborník na textovou lingvistiku, Catherine Schnedecker, badatelka v oblasti diskursní analýzy, a Vincent Nyckees, znalec kognitivní sémantiky: i jejich hodnocení byla kladná (při všech případných dílčích výhradách) a kandidát ve Francii svou práci již obhájil (je k dispozici francouzský zápis s podrobnou citací všech posudků).

Posudky z českého řízení jsou nedílnou součástí podkladů, vyjádříme se zde proto spíš k souvislostem habilitačního spisu v celku kandidátova badatelského programu. Nejprve vyšla *La polysémie — Essai de sémantique générale* [Polysémie, studie obecněsémantická]. V ní, na samém počátku své vědecké dráhy, se autor vyrovnává s ústředním problémem znakového pojetí jazyka: uznáme-li skutečnost, že polysémie není v jazyce žádnou zvláštností, či okrajovým případem, nýbrž jevem zcela normálním, ba vlastně základním, je nutné tomu přizpůsobit pojetí bifaciálního jazykového znaku; ten se stává systémovou jednotou výrazu a několika potenciálních významů, přičemž musí obsahovat i mechanismus, jenž konkrétní významové hodnoty aktualizuje. Habilitační práce *Sémantique contemporaine. Du sème au thème* následně konfrontuje bifaciální znak s různými přístupy poststrukturálními, přičemž zdůrazňuje, že jazykový znak v lingvistice není předmětem filosofického rozmýšlení, nýbrž nástrojem, kterým se dobíráme smyslu textů. Na ni navazuje monografie *Le Sens en mouvement. Études de sémantique interprétative* [Smysl v pohybu. Studie z interpretativní sémantiky], jež dokládá, že autor, vybaven instrumentáři jazykového znaku, plně vstoupil do světa textů a vyrovnává se s kulturně-sociálním, a tedy historickým rozměrem, v němž jediné jazykové znaky slouží a fungují; jeho postup vykazuje zajímavé paralely k Mukařovského dění smyslu. Je tedy habilitační spis víc než doklad, že uchazeč dokáže napsat rozumnou knihu: je logickým krokem slibného badatelského procesu, v němž už následovaly kroky další.

Závěr. Úroveň habilitační práce Christopa Cusimana plně **vyhovuje** požadavkům kladeným na habilitační práce v oboru obecná a diachronní lingvistika na Masarykově universitě.

VÝSLEDEK TAJNÉHO HLASOVÁNÍ HODNOTÍCÍ KOMISE

počet členů komise:	5
počet členů komise přítomných hlasování:	5
počet odevzdaných hlasů:	5
z toho	
kladných:	5
záporných:	0
neplatných:	0

NÁVRH HODNOTÍCÍ KOMISE

Komise přihlédla k aktualizovaným podkladům a konstatovala, že Christophe CUSIMANO **vyhovuje** požadavkům standardně kladeným na uchazeče o habilitaci v oboru obecná a diachronní lingvistika na Masarykově universitě, a to jak z hlediska vědecké kvality, tak z hlediska pedagogické způsobilosti i úrovní habilitační práce. V tajném hlasování pak potvrdila rozhodnutí předchozí komise z 21.X 2014 a **doporučuje pokračovat** v habilitačním řízení v oboru obecná a diachronní lingvistika.

V Brně dne 26.října 2015

prof. PhDr. Jaroslav Hroch, CSc.

FSS MU, Brno

doc. PhDr. Eva Klímová, Ph.D.

FFP SU, Opava

doc. RNDr. Vladimír Petkevič, CSc.

FF UK, Praha

doc. PhDr. Jan Radimský, Ph.D.

FF JČU, České Budějovice

doc. RNDr. Tomáš Hoskovec, CSc.

FF MU, Brno